

Ks. Tomasz JELONEK

Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie

KSIĄDZ JERZY CHMIEL

*Uczony w Piśmie zdobywa mądrość [...] duszę swoją
przykłada do rozważania Prawa Boga Najwyższego.
Badać on będzie mądrość starożytnych,
a czas wolny poświęci prorocत्वom.
Zachowa opowiadania ludzi znakomitych
i wnikać będzie w tajniki przypowieści
wyszukiwać będzie ukryte znaczenie przysłów
i zajmować się będzie zagadkami przypowieści.*

(Syr 38, 24. 39, 1–3)

Tymi słowami mędrzec Starego Testamentu wypowiada pochwałę człowieka, który oddaje się studium Pisma Świętego. Niech te słowa rozpoczną także prezentację postaci krakowskiego biblisty, Księdza Profesora Jerzego Chmiela, który nie tylko przyłożył swą duszę do rozważania natchnionego słowa, aby je zbadać w sposób naukowy, lecz także ubogacony tą wiedzą dzielił się nią na różne sposoby, zdobywszy równocześnie godne wdzięczności zasługi na polu organizowania przekazu wiedzy teologicznej w ramach odradzającej się w Krakowie uczelni, będącej spuścizną św. Jadwigi Andegaweńskiej, króla Polski, i dziełem Papieża-Polaka Jana Pawła II.

Ksiądz Chmiel urodził się w królewskim Krakowie 5 października 1935 roku, gdzie również zdobył podstawowe oraz średnie wykształcenie w ciemnych latach okupacji niemieckiej i stalinowskiego terroru. Na czas jego studiów teologicznych jako alumna Krakowskiego Seminarium Duchownego przypadło odgórne, dokonane przez komunistyczne władze, wbrew prawom Stolicy Apostolskiej i z ogromną stratą dla środowiska naukowego Krakowa, zlikwidowanie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego (1954). Od początku nie łatwa więc była dla przyszłego Uczzonego droga do kapłaństwa, które osiągnął w roku 1958. Po święceniach funkcje duszpasterskie w całym wymiarze pełnił przez dwa

lata jako wikariusz i katecheta, pozostając im wierny mimo licznych obowiązków naukowych i uczelnianych.

W latach 1961–1968 przebywał w Rzymie. Tu otrzymał kolejno licencjat teologii (na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim), licencjat nauk biblijnych (na Biblicum) oraz laury doktorskie na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim. Okres pobytu w Rzymie przypadł na niezwykle ważne dla Kościoła lata soboru watykańskiego II, z którym to wydarzeniem kościelnym zetknęli się w sposób szczególny zwłaszcza studenci krakowscy poprzez kontakty, również robocze, z jednym ze znakomitszych Ojców Soboru, a późniejszym jego realizatorem – kard. Karolem Wojtyłą.

Zdobywszy te i inne – trudno je tu wszystkie wymienić – nauki i doświadczenia, Ksiądz Jerzy Chmiel powrócił do Krakowa, gdzie na dalsze lata swego życia związał się z Papieskim Wydziałem Teologicznym, gdzie w roku 1968 podjął pracę naukową. Wydział ten, ignorowany przez władze państwowe, rozwijał się jednak dzięki poświęceniu takich ludzi, jak Ksiądz Chmiel. W roku 1975 uzyskał habilitację na podstawie rozprawy: *Interpretacja Starego Testamentu w kerygmacie apostoelskim o zmartwychwstaniu Jezusa. Studium hermeneutyczne*. Po habilitacji objął kierownictwo katedry hermeneutyki biblijnej i judaistyki; w tej nazwie streszczają się najistotniejsze kierunki jego bardzo szerokich zainteresowań naukowych.

Po erygowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej ksiądz Jerzy Chmiel został powołany w poczet władz tej uczelni: najpierw przez trzy lata pełnił obowiązki prodziekana Wydziału Teologicznego (1982–1985), a następnie był przez lat sześć dziekanem tegoż Wydziału (1985–1991). Nie trzeba specjalnie wykazywać, że w tych pionierskich latach krakowskiej uczelni Ksiądz Chmiel stał się jednym z jej głównych organizatorów. Jego zasługi w budowie fundamentów pod dalszy rozwój Wydziału Teologicznego PAT trudne są do szczegółowego wyliczenia; pozostały one na zawsze podwaliną działania i osiągnięć tego Wydziału.

W roku 1989 nastąpiły istotne zmiany polityczne w naszym państwie, jednocześnie zaś Akademia uzyskała właściwe miejsce w ramach polskiego szkolnictwa wyższego. Zaistniała więc znowu zbieżność kolejnego etapu życia Księdza Jerzego Chmiela z przełomowym okresem dziejów, w którym trzeba było odnaleźć nie tylko swoje miejsce, lecz także miejsce kierowanej przez siebie instytucji. Po trzyletniej przerwie w sprawowaniu urzędów akademickich Ksiądz Chmiel został powołany na prorektora Papieskiej Akademii Teologicznej. Funkcję tę pełnił przez jedną kadencję (1997–2000).

Prócz działalności organizacyjnej, jego wkład w życie Papieskiej Akademii Teologicznej ma przede wszystkim wymiar naukowo-dydak-

tyczny. Przejawiało się to wykładami w zakresie przedmiotów biblijnych, przeprowadzonymi promocjami doktorów, licencjatów i magistrów oraz gromadzeniem fachowej literatury, przekazywanej do biblioteki uczelnianej, aby służyła ogółowi pracowników i studentów. Praca dydaktyczna Księdza Chmiela nie ograniczała się do macierzystej uczelni. Podejmował liczne wykłady gościnne, wśród których najbardziej systematyczne prowadził na Uniwersytecie Jagiellońskim, wygłaszał wiele wykładów okolicznościowych. Zapraszany był także przez inne uczelnie jako recenzent prac doktorskich i habilitacyjnych.

W dowód uznania zasług Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie wyróżniła Księdza Jerzego Chmiela Medalem *Bene Merenti* im. św. Jadwigi Królowej. Wręczenia medalu dokonał Rektor Papieskiej Akademii Teologicznej bp prof. dr hab. Tadeusz Pieronek w czasie uroczystej inauguracji roku akademickiego 18 października 2002 r. Uroczystość ta stała się jednocześnie dla młodzieży akademickiej okazją do bliższego poznania osoby i dorobku cenionego przez wszystkich Księdza Docenta.

Jest wspaniałym i szeroko znanym oratorem, który nie zagrzebując swego talentu, bierze udział w licznych kongresach, konferencjach, sympozjach i zjazdach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, na których wygłasza wspaniale przyjmowane referaty oraz zabiera głos w dyskusjach. Ta działalność zaowocowała przynależnością do kilkunastu towarzystw i innych gremiów naukowych, a w niektórych z nich jest jedynym reprezentantem środowiska krakowskiego. Wielokrotnie opracowywane i drukowane w czasopiśmie jego sprawozdania z tych spotkań informowały szersze kręgi zainteresowanych o wydarzeniach dokonujących się w światowej bibliistyce.

Towarzystwem, które najbardziej zaabsorbowało Księdza Chmiela, jest Polskie Towarzystwo Teologiczne w Krakowie, jedyna pozostałość przedwojennego Towarzystwa Teologicznego, która z urzędową rejestracją przetrwała cały okres władzy komunistycznej. Sekcja Wydawnicza tego towarzystwa przez wiele lat była nieoficjalną oficyną wydawniczą Wydziału Teologicznego, który skrupulatnie wykreślany przez cenzurę mógł jednak pod szyldem Towarzystwa Teologicznego drukować swoje prace, z rocznikiem „*Analecta Cracoviensia*” na czele. Ksiądz Jerzy Chmiel przez dziewięć rocznych kadencji był prezesem tego Towarzystwa (1978–1987), w czasie obejmującym także okres stanu wojennego, wymierzonego we wszelkie formy prawdziwie społecznej działalności. W ramach Towarzystwa kierował przez długi czas sekcją biblijno-liturgiczną, przy której zorganizował Studium Sydonologiczne, skupiające badaczy całunu turyńskiego z całej Polski. Na zebraniach naukowych

w ramach prac Towarzystwa Teologicznego, a także na forum zewnętrznym wygłosił niezliczoną wprost ilość odczytów propagujących wiedzę o Biblii i najnowsze jej osiągnięcia.

O naukowej aktywności Księdza Jerzego Chmiela świadczy także fakt, że Polskie Towarzystwo Teologiczne jest jednym z 10 towarzystw naukowych, w których działalności uczestniczył, bądź nadal uczestniczy. W roku 1976 został przyjęty do Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Od roku 1995 jest członkiem Komisji Orientalistycznej Polskiej Akademii Nauk – Oddział w Krakowie; przewodniczącym tej komisji był w latach 1996–1999, a wiceprzewodniczącym – od 1999 r. W roku 1996 został członkiem Komisji Historii i Kultury Żydów (Polska Akademia Umiejętności). Ponadto jest członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Studiów Żydowskich (1996). Godnym szczególnej uwagi jest jego zaangażowanie w towarzystwach naukowych zagranicznych. Są to: International Organization for the Study of the Old Testament (IOSOT – od 1968); Studiorum Novi Testamenti Societas (SNTS – od 1982); Association Catholique Française pour l'Étude de la Bible (ACFEB – od 1989); Schweizerische Theologische Gesellschaft (od 1995); Görres-Gesellschaft (od 1995).

Jego aktywność nie ograniczała się tylko do pracy dydaktycznej. Z zapałem zaangażował się w prace redakcyjne kwartalnika „Ruch Biblijny i Liturgiczny”, pełniąc obowiązki sekretarza redakcji od roku 1968. W roku 1982 został jego redaktorem naczelnym. Przejął tę funkcję po wielkich profesorach krakowskiej biblistyki – ks. Aleksym Klawku i ks. Stanisławie Grzybku. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w bardzo trudnych okolicznościach utrzymał wydawanie tego czasopisma, otaczanego – można powiedzieć – szczególną sympatią biblistów ze wszystkich ośrodków naukowych w Polsce.

Opracowany z okazji 65-lecia zestaw drukowanych prac Księdza Chmiela zawiera 509 pozycji. Są to przeważnie artykuły dotyczące hermeneutyki biblijnej, judaistyki, sydonologii i wielu interesujących zagadnień biblijnych. Liczne artykuły, sprawozdania i recenzje opublikował w językach obcych. Wśród prac ogłoszonych drukiem znajdują się także wyraźne ślady artystycznych zamiłowań Autora.

Powyższa działalność naukowa nie jest jedynym obszarem aktywności Księdza Jerzego Chmiela. Swoją wiedzą i doświadczeniem służył także Kościołowi w Polsce. W latach 1984–1989 był bowiem członkiem Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii, a w okresie od 1986 do 1996 – członkiem Komisji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem. Ponadto od roku 1999 jest członkiem Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.

Przedstawienie tak różnorodnego i wielowymiarowego dorobku z konieczności jest szkicowe i z pewnością niekompletne. Trudno bowiem w kilku słowach ukazać całe bogactwo postaci Księdza Profesora Jerzego Chmiela, trudno pozbierać dobro, które hojnie rozsiewa wokół siebie na tak wielu polach swojej działalności.